

Indrek Kukk
TEGOS Advokaadibüroo

Teie: 8.08.2025

Meie: 5.09.2025 nr 8-5/25/3311-2

**Vastus taotlusele teise kohaliku omavalitsuse
üldhariduskoolide tegevuskulude katmises
osalemise hüvitamiseks riigieelarvest ning
ettepanekule kokkuleppe sõlmimiseks**

Olete oma klientide (Anija vald, Järva vald, Kehtna vald, Kohtla-Järve linn, Lääneranna vald, Mulgi vald, Rakvere vald, Rõuge vald ja Vinni vald) volitusel edastanud Haridus- ja Teadusministeeriumile taotluse 4 040 838,40 euro eraldamiseks riigieelarvest. Teie hinnangul on Teie kliendid põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 83 lõike 1 alusel kandnud teisele omavalitsusele perioodil 1. jaanuar 2018. a kuni 30. juuni 2025. a teise kohaliku omavalitsuse üksuse munitsipaalkooli tegevuskulusid. Sellest tulenevalt leiate, et Teie kliendid peaksid saama riigilt hüvitise tehtud kulude osas. Lisaks sellele soovite alustada läbirääkimisi Haridus- ja Teadusministeeriumi ja klientide vahel kokkuleppe sõlmimiseks, milles reguleerida nende põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 83 lõike 1 alusel tekkinud kulutuste hüvitamist riigieelarvest, mida kliendid kannavad pärast esitatud taotluse esitamist.

**Haridus- ja Teadusministeerium jätab Teie taotluse rahuldamata ning keeldub nii hüvitise
väljamaksmisest kui ka kokkuleppe sõlmimisest.**

Esiteks, Haridus- ja Teadusministeerium (HTM) ei jaga arvamust, et põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse (PGS) § 83 lõikest 1 kohalikele omavalitsustele tulenev kohustus rahastada teise kohaliku omavalitsuse üksuse koolide tegevuskulusid on tingimata riiklik kohustus, mille osas lasub riigil hüvitamiskohustus. Oleme arvamisel, et tegemist on kohalike omavalitsuste olemusliku ülesandega ja nii nägid seda ka kõik omavalitsused. Pärast taotluses viidatud Riigikohtu seisukohta nimelt avaldasid omavalitsused tahet arvlemisega varasemal kujul jätkata. Ka Teie kliendid on vastavad otsused teinud ning HTMile ei ole esitatud teavet nende otsuste tagasivõtmise kohta. Õigusekspertide ja riigiasutuste hinnangud toona tekkinud olukorrale erinesid, mistõttu oli HTMi jaoks oluline poolte tegeliku tahte väljaselgitamine – seetõttu ongi seni tuginetud just omavalitsuste tegelikule tahtele ja arvestatud kõikides protsessides nii kaasamise kui ärakuulamisega.

Teiseks, juhime tähelepanu, et munitsipaalkooli tegevuskulude katmises osalemise (arvlemise) valdadele ja linnadele nägi seadusandja ette juba varem kehtinud PGSi alusel. (vt § 44¹ - [Põhikooli- ja gümnaasiumiseadus–Riigi Teataja](#)¹) Arvlemise regulatsioon varem kehtinud seaduses oli küllaltki sarnane kehtiva regulatsiooniga – arveldatakse eranditult kõigi laste eest,

¹ Regulatsioon kehtis kuni 31. augustini 2010. a.

sõltumata põhjusest, miks laps teise valla või linna peetavas koolis õpib. Seda olukorda püüdis HTM kehtiva PGSi väljatöötamisel muuta, nähes arvlemise ette vaid juhul, kui vald või linn ei ole loonud õpilasele võimalusi tema peetavas koolis põhihariduse omandamiseks õpilase valitud õppevormis või õppekeeles, nõustamiskomisjoni või alaealiste komisjoni soovitatud tingimustel või kui õpilane on vastu võetud riiklikult toetatavale õpilaskodu kohale teise valla või linna territooriumil. Selline HTMi kui seaduseelnõu väljatöötaja tahe on selgelt Riigikogu veebilehelt ([Eelnõu - Riigikogu](#)) ka nähtav, kui vaadata algset eelnõu versiooni (Tekstid, algatamine). Seadusandja otsustas jätkata ikkagi sarnasel viisil, nagu nägi ette varem kehtinud regulatsioon. Viidatud Riigikohtu otsuse järel oleme korduvalt püüdnud kohalikele omavalitsustega, sealhulgas ka kohalike omavalitsuste üleriigiliste liitudega saavutada kokkulepet arvlemise võimaliku uue regulatsiooni kohta, et korrastada võimalikud ebatäpsused regulatsioonides ning vältida nõuete esitamise olukordi tulevikus. Kokkulepet ei ole saavutatud. Põhjuseks on olnud kohalike omavalitsuste endi vastasseis kehtiva regulatsiooni muutmisele, kuna soovitakse jätkuvalt arveldada senisel viisil.

Kehtiva regulatsiooni ehk arvlemise teema muutmine on olnud ka käimasoleval aastal korduvalt partneritega (eelkõige Regionaal- ja Põllumajandusministeerium ja Eesti Linnade ja Valdade Liit) arutamisel. Eesti Linnade ja Valdade Liit (ELVL) pidi vastavalt kokkuleppele pakkuma omapoolse lahenduse juba käimasoleval aastal (täpsemalt septembris toimuval valitsuse ja ELVLi hariduse- ja noorsootöö eelarve läbirääkimiste töörühma koosolekul). Selle asemel, et minna kaasa juba mõnda aega kestnud sooviga saavutada õigusselgus, on esitatud HTMi vastu rahaline nõue. Teie kliendid on ELVLi liikmed, mistõttu näib ettepanek läbirääkimisteks ja ka hüvitisetaotlus vastuoluline.

Kolmandaks, isegi kui oleks võimalik esitatud nõuet tunnistada, ei ole võimalik aru saada, millistest faktidest lähtudes on nõue koostatud. Tähelepanuta on jäetud kõnealuste omavalitsuste tahe, so vastuvõetud otsused jätkata arvlemisega senisel kujul. Andes üksnes ühe kuu aega põhistamata hüvitise väljamaksmiseks (Teie kirjast tulenevalt on nõude täitmise tähtaeg 8. september 2025. a), välistate võimaluse Haridus- ja Teadusministeeriumil sisuliselt hinnata teoreetilist kantud kulu. Jõelähtme valla kaasusest nähtus, et kuigi valla esialgse nõude suurus oli 754 914 eurot, leidis kohus, et tegelikult oli aktsepteeritav 410 133 euro suurune nõue HTMi vastu. Kohtu kinnitatud nõudeni jõuti pärast kuudepikkust valla ja HTMi ametnike tööd.

Vastavalt eelnevale kokkuleppele oleme valmis arutama PGSi muutmise võimalusi valitsuse ja ELVLi hariduse- ja noorsootöö eelarve läbirääkimiste töörühma koosolekul ning vajadusel algatama seaduse muudatuse.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)
Triin Laasi-Õige
kantsler

Indrek Kilk
735 0144
indrek.kilk@hm.ee